

Wyrok z dnia 21 listopada 2001 r.

II UKN 634/00

Pracownik urzędu, urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., któremu po reformie administracji publicznej nie zaproponowano nowych warunków pracy na dalszy okres i którego stosunek pracy wygasł z dniem 30 czerwca 1999 r. (art. 58 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną, Dz.U. Nr 133, poz. 872) zachował prawo do emerytury przewidzianej w art. 27 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953) w związku z art. 30 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.).

Przewodniczący SSN Beata Gudowska (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Roman Kuczyński, Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2001 r. sprawy z wniosku Stanisława S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O. o prawo do emerytury, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 maja 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Stanisław S. (urodzony w dniu 26 lutego 1936 r.) był zatrudniony jako urzędnik państwowy w Urzędzie Wojewódzkim w O. od dnia 8 marca 1976 r. do dnia 30 czerwca 1999 r. Od dnia 1 października 1983 r. był mianowany na stanowisko starszego inspektora. W dniu 12 listopada 1998 r. Dyrektor Generalny Urzędu Wojewódzkiego w O. zawiadomił go, że z mocy art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające reformę administracji publicznej (Dz.U. Nr 133, poz. 872) stał się pracownikiem tego Urzędu, oraz poinformował go o możliwo-

ści rozwiązania stosunku pracy ze skutkiem przewidzianym w art. 23¹ § 4 KP, a jednocześnie, że w wypadku niezaproponowania nowych warunków dotychczasowy stosunek pracy wygaśnie z dniem 30 czerwca 1999 r. Pismo zawierało również pouczenie o zachowaniu po dniu 1 stycznia 1999 r. uprawnień pracowniczych wynikających z aktu, na podstawie którego stosunek pracy powstał przed dniem 1 stycznia 1999 r., do czasu określonego w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r.

Wobec nierozwiązania stosunku pracy we wskazanych terminach i niezaproponowania Stanisławowi S. nowych warunków zatrudnienia, jego stosunek pracy wygasł z dniem 30 czerwca 1999 r. Przed tym dniem (18 czerwca 1999 r.) zgłosił on wniosek o emeryturę, powołując się na przepis art. 27 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.), przy wykazaniu okresu ubezpieczenia wynoszącego 42 lat, 2 miesiące i 5 dni.

Decyzją z dnia 7 lipca 1999 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w O. przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia wygaśnięcia stosunku pracy, lecz następną decyzją (z dnia 23 sierpnia 1999 r.) uchylił tamtą decyzję i odmówił prawa do świadczenia z powodu nieosiągnięcia przez wnioskodawcę wieku emerytalnego przewidzianego w art. 27 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.).

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu uwzględnił odwołanie od tej decyzji i wyrokiem z dnia 29 grudnia 1999 r. przyznał Stanisławowi S. emeryturę. Podstawą prawną tego orzeczenia były przepisy art. 27 ustawy o pracownikach urzędów państwowych w związku z art. 58 ust. 4 ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę reformującą administrację publiczną.

Apelację od tego wyroku, wniesioną przez organ ubezpieczeń społecznych, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił wyrokiem z dnia 17 maja 2000 r. Sąd drugiej instancji - przy bezspornych ustaleniach faktycznych - podzielił pogląd prawny Sądu pierwszej instancji i przyjął, że ubezpieczony nabył prawo do emerytury po ukończeniu 60 roku życia, albowiem jego stosunek pracy rozwiązał się w okolicznościach ujętych w przepisie art. 27 ust. 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, z powodu likwidacji urzędu.

Kasacja organu rentowego od wyroku Sądu drugiej instancji została oparta na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego przez ich błędną wykładnię, prowadzącą do wniosku, że wygaśnięcie stosunku pracy na podstawie z art. 58 ust.

4 ustawy reformującej administrację publiczną odpowiada rozwiązaniu z urzędnikiem państwowym stosunku pracy z powodu likwidacji urzędu albo jego reorganizacji uniemożliwiającej dalsze zatrudnienie, o jakich mowa w art. 27 ust. 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Skarżący wywodził również, że wygaśnięcie stosunku pracy nie odpowiada rozwiązaniu stosunku pracy, o którym mowa w tym przepisie, a ponadto, że wśród uprawnień pracowniczych, które miałby ubezpieczony zachować do czasu wygaśnięcia stosunku pracy nie ma prawa do emerytury, należącego do innej kategorii stosunków prawnych. Organ rentowy wniósł o uchylene za skarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie jego zmianę i orzeczenie o oddaleniu odwołania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pracownicy urzędów państwowych urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r. (por. ust. 4 art. 27 ustawy o pracownikach urzędów państwowych dodany przepisem art. 151 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) objęci są ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym na ogólnych zasadach określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) z uwzględnieniem przewidzianego w art. 30 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach w związku z art. 27 ust. 2 i 3 ustawy o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953), prawa do pełnej emerytury, pomimo niespełnienia ustawowego warunku dotyczącego wieku emerytalnego. Prawo do tego świadczenia nabywają więc mężczyźni po ukończeniu sześćdziesięciu lat (kobiety - pięćdziesięciu pięciu lat), jeżeli mają wymagany okres zatrudnienia, po rozwiązaniu stosunku pracy w okolicznościach opisanych w art. 27 ust. 2 i 3 w związku z art. 13 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Okoliczności te wiążą się z likwidacją urzędu albo jego reorganizacją uniemożliwiającą dalsze zatrudnienie, jak też z wypadkami niezawinionej utraty uprawnień lub zdolności wymaganych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku, jeżeli urząd nie dysponuje stanowiskiem odpowiadającym kwalifikacjom posiadanym przez urzędnika.

Z mocy art. 58 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną, stosunki pracy mianowanych urzędników dotychczasowych urzędów wojewódzkich, którzy w następstwie przeprowadzonych reform stali się pracownikami tych urzędów, wygasły z dniem 30

czerwca 1999 r., jeżeli przed dniem 31 maja 1999 r. nie zostały im zaproponowane nowe warunki pracy i płacy na dalszy okres albo gdy warunki te nie zostały przez nich przyjęte do dnia 15 czerwca 1999 r. (ust. 1). Stosunki pracy mogły być także przed dniem 30 czerwca 1999 r. rozwiązane przez nowego pracodawcę za wypowiedzeniem (ust. 3) oraz przez pracownika (art. 23 § 1¹ KP). Z art. 58 ust. 4 w związku z ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. wynika, że do dnia 15 czerwca 1999 r. - gdy chodzi o pracowników, którzy przyjęli zaproponowane warunki pracy i płacy na dalszy okres, do dnia 30 czerwca 1999 r. - gdy chodzi o pracowników, których stosunki pracy wygasły z tym dniem, oraz do dnia upływu okresu wypowiedzenia - gdy chodzi o pracowników, którym pracodawca wypowiedział stosunek pracy przed terminem jego wygaśnięcia, „zachowują oni uprawnienia pracownicze wynikające z aktów, na których podstawie powstał ich stosunek pracy przed dniem 1 stycznia 1999 r.". Aktami tymi są akty mianowania, gdyż właśnie one stanowią podstawę, na której powstał stosunek pracy w urzędzie państwowym przed dniem 1 stycznia 1999 r. Sens art. 58 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną polega na tym, że mianowani pracownicy dotychczasowych urzędów wojewódzkich, którzy z dniem 1 stycznia 1999 r. stali się pracownikami mianowanymi, zachowali na czas oznaczony w tym przepisie (pkt 1-3) uprawnienia wynikające z ich mianowania, przewidziane w ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.). Uprawnienia te należy pojmować przede wszystkim jako uprawnienia zapewniające stabilizację zatrudnienia, którym odpowiada ze strony urzędu ograniczenie możliwości wypowiedzenia stosunku pracy pracownikowi mianowanemu, swobody przeniesienia go na inne stanowisko, dopuszczalności rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia i inne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2000 r., I PKN 230/00, dotychczas niepublikowany). Z usytuowania przepisu art. 27 ustawy o urzędnikach państwowych w rozdziale zatytułowanym "Obowiązki i prawa urzędnika państwowego" wynika jasno, że w sferze "uprawnień pracowniczych", o których mowa w art. 58 ust. 4 Przepisów wprowadzających ustawy reformujące administrację publiczną, mieszczą się uprawnienia emerytalne określone w ustawie o pracownikach urzędów państwowych.

Ustanie stosunku pracy na skutek wygaśnięcia umowy o pracę, które może nastąpić tylko w przypadkach określonych w Kodeksie pracy albo w przepisach szczególnych (art. 63 KP), przewidziane zostało w art. 58 ust. 1 Przepisów wpro-

dzających reformę administracji publicznej. Przepis ten wprowadził w stosunku do pracowników administracji rządowej i samorządowej ten szczególny tryb ustania stosunku pracy przez jego wygaśnięcie z mocy prawa z dniem 30 czerwca 1999 r., „jeżeli przed dniem 31 maja 1999 r. pracownikom tym nie zostaną zaproponowane nowe warunki pracy lub płacy na dalszy okres albo w razie ich nieprzyjęcia do dnia 15 czerwca 1999 r.” W tym zakresie przepis ten stanowi regulację szczególną względem ogólnie obowiązujących unormowań dotyczących rozwiązania stosunku pracy, z gwarancją zachowania przez tych pracowników uprawnień pracowniczych wynikających z aktów, na podstawie których powstał ich stosunek pracy przed 1 stycznia 1999 r. (art. 58 ust. 4 pkt 2). Wobec tego, gdy przyczyną zakończenia stosunku pracy (przez jego wygaśnięcie) jest sytuacja prawna związana z reformą administracji publicznej, stwarzająca w skali globalnej równość co do sposobu rozwiązania stosunków pracy do wszystkich osób, których dotyczy (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 marca 2000 r., K 1/99 - OTK z 2000 r. nr 2 poz. 59), nie ma racjonalnych powodów do wniosku, że hipotezą art. 27 ust. 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych nie jest objęty ten sposób ustania stosunku pracy, nie spowodowany niczym innym, jak przewidzianą w tym przepisie niemożnością dalszego zatrudnienia w związku likwidacją lub reorganizacją urzędu.

W konsekwencji należy w pełni zaaprobować pogląd prawny Sądu Apelacyjnego wskazujący, że w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do czasu ustania stosunku pracy mianowani pracownicy dotychczasowych urzędów wojewódzkich pozostali pracownikami uprawnionymi do świadczeń emerytalnych na zasadach określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, a zarazem, że mianowani pracownicy urzędu, którym w związku z wejściem w życie reformy administracji publicznej, nie zostały zaproponowane nowe warunki pracy na dalszy okres i których stosunek pracy wygasł z dniem 30 czerwca 1999 r., z mocy art. 58 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną zachowali prawo do emerytury przewidzianej w art. 27 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych w związku z art. 30 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹² KC orzekł jak w sentencji.

=====